

Arutelu seoses kollektiivse pöördumisega „Haigekassa hüvitised peale vanemahüvitist korda!“

Riigikogu sotsiaalkomisjonis 25.10.2022

MTÜ Lastekaitse Liit, esindaja Helika Saar

Suur tänu Sotsiaalkomisjonile kutse eest tänasele arutelule. Aitäh ka rahvaalgatuse tegijatele 16 aastat üleval olnud teemale tähelepanu juhtimast. Lastekaitse Liit on oma kirjaliku [arvamuse](#) eelnevalt Sotsiaalministeeriumile ja Riigikogu sotsiaalkomisjonile edastanud, seega ei hakka seda siin praegu kordama, sest jääme öeldu juurde. Enne siiski kui Lastekaitse Liidu tänase sõnumi juurde asun, palun korraks kõikide osalust väikesel küsitlusel. Võib vastata aktiivselt käega märku andes või mõttes. Kinnitan, et tegu ei ole teadmiste testiga. Seega julgustan osalema!

1. Kas olete ise või mõni teie lähedane on praegusel sügisperioodil haige olnud?
2. Kui teie või mõne teie lähedase laps läks lasteaeda või hoidu, kas tuli ette haigestumisi, eriti lasteasutusega harjumise faasis?
3. Kas teil või teie lähedasel on tulnud pähe mõte, et ei hakka lapse või enda haigestumise puhul haigus- või hoolduslehte võtma, sest see ei ole majanduslikult kasulik?

Aitäh kõigile, kes meie väikeses välkküsitluses osalesid, seda siis kätt tõstes või peas vastust formuleerides. Ja käsi oli. Sest teema on tõsine. Ja me just nägime kui palju on väikelapsed haiged, eriti lasteaiaaalisena. Ka Haigekassa statistika näitab, et ca pooled töövõimetuslehed võetakse just 2-4-aastaste laste hooldamiseks, mis kehtiva regulatsiooni tõttu makstakse üle pooltel juhtudel alammääras või alla selle.

Lapsevanem peab kandma enda ja oma lapse tervise eest hoolt, seega ükski vanem ei tohiks olla kunagi enda või lapse haigestumise korral mõjutatud rahalistest valikutest, kas jääda või mitte jääda haigus- või hoolduslehele. Siiski ei ole meile kellelegi üllatus, et otsuseid mitte koju jääda tehakse. Sest haige lapsega koju jäämine või ka vanema enda haigestumine mõjutab pere sissetulekut ja majanduslikku toimetulekut. Keda rohkem, keda vähem. Eriti haavatavad on üksikvanemad, kel puudub alternatiiv, et lapsega saab hoolduslehele jääda teine vanem. Samas näitab statistika juba aastaid, et tegu on ühe kõige suurema vaesusriskis oleva elanikkonna grupiga. Stressile, mida põhjustab lapse lasteaia või -hoiuga kohanemise aeg, lisandub veel seega stress töölt kõrvale jäämise pärast, sealhulgas kehtiva regulatsiooni tõttu üliväikese hooldushüvitisega.

Lapse õiguste vaatest ei ole sel juhul mitte kojujäämise otsus lapse parimates huvides. Ei lapse enda kui ka lastekollektiivi vaatest, kuhu laps haigena viiakse. Parima huvi kontseptsioon, millest alates 1991 kui Eestis hakkas kehtima ÜRO Lapse õiguste konventsioon, peame alati ja igas lapsi puudutavas otsuses lähtuma. Ka seadusandlikul tasandil. Seepärast oleme täna ju ka siia kogunenud, et lapsevanemate haigus- ja hooldushüvitiste arvestamise regulatsioon oleks edaspidi lapsesõbralikum.

Lastekaitse Liit on seisukohal, et vaja on parandada haigus- ja hooldushüvitise maksmise tingimusi vanemapuhkuselt tööle naasmise järgsel aastal, arvutades nendele lapsevanematele haigus- ja hooldushüvitis vastavalt tema töövõimetus- või hoolduslehele jäämise päevale eelneval päeval kehtivalt töötasult (sotsiaalmaksuga maksustatavalt tulult)

Lapsevanemate haigus- ja hooldushüvitiste arvestamise regulatsiooni muutmine viisil, mis võimaldaks lähtuda vanemapuhkuse järgselt tööle naasvatele lapsevanematele haigus- ja hooldushüvitiste maksmisel töövõimetus- või hoolduslehele jäämise päevale eelneval päeval kehtivast töötasust (sotsiaalmaksuga maksustatavalt tasust):

- 1) puudutaks kõiki lapsevanemaid, kes naasevad peale vanemapuhkust (endine lapsehoolduspuhkus) tööle, aasta jooksul hinnanguliselt 11 000 lapsevanemat, neist valdav enamik (89%) laste emad;
- 2) aitaks kaasa töö- ja pereelu ühitamisele;
- 3) toetaks laste ja vanemate vaimset tervist;
- 4) parandaks väikelastega perede majanduslikku toimetulekut (sh üksikvanematel), mis omakorda toetaks laste heaolu nendes peredes;
- 5) tagaks väikelaste vanemate õiglasema kohtlemine;
- 6) oleks positiivseks mõjuriks pereplaneerimise otsuse tegemisel, st sel juhul omaks mõju ka sündide kasvule tervikuna.

Ja me ei saa unustada ka rahvusvaheliste konventsioonidega ühinemisest tulenevaid kohustusi. Aastal 2015 Lastekaitse Liidu eestvedamisel koostatud ÜRO lapse õiguste konventsiooni täiendavas aruandes rõhutati, et ühtlustada on vaja peretoetuste süsteemi, suurendada paindlikkust lapsevanemate töö- ja pereelu ühitamise võimaluste parandamiseks ning tõhustada üksikvanemaga perede toetusüsteemi¹. Antud küsimuse lahendamise vajalikkusele juhtis tähelepanu ka ÜRO Lapse Õiguste Komitee 2017. aastal tehtud lõppjärelustes Eesti teise kuni neljanda perioodilise aruande kohta.

Eelnevast tulenevalt tegi Lastekaitse Liit 09.09.2022 Sotsiaalministeeriumile pöördumise algatada ravikindlustuse seaduse muutmine, et tagada väikelaste vanemate õiglasem kohtlemine. Täna siin laua taga tõdesid kõik osapooled, et süsteem vajab üle vaatamist. Samuti on aja jooksul erinevad erakonnad eelnimetatud muudatuse vajadusele osundanud. Ka praegune sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo on muudatuse vajadust toetanud. On positiivne, et riik on vanemahüvitiste süsteemi viimastel aastatel paindlikumaks muutnud. **Nüüd on viimane aeg lahendada ka pikalt lahendamist vajanud kitsaskoht seoses vajadusega muuta vanemahüvitise järgse haigus- ja hooldushüvitise arvestamise regulatsioon õiglasemaks.**

Loe Lastekaitse Liidu pöördumist Sotsiaalministeeriumile 09.09.2022:

<https://www.lastekaitseliit.ee/et/2022/09/poordumine-tagada-vaikelaste-vanemate-oiglasem-kohtlemine-ettepanek-ravikindlustuse-seaduse-muutmise-algamiseks/>

---

¹ Vaata lähemalt: <https://www.lastekaitseliit.ee/wp-content/uploads/2016/02/%C3%9CRO-LAPSE-%C3%95IGUSTE-KONVENTSIOONI-T%C3%84IENDAV-ARUANNE.pdf>